

Wyrok z dnia 7 grudnia 1999 r.

I PKN 385/99

Przyjęcie pracownika spółdzielni pracy w poczet jej członków prowadzi do rozwiązania pracowniczego stosunku pracy na mocy porozumienia stron i nawiązania spółdzielczej umowy o pracę.

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Andrzej Kijowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 1999 r. sprawy z powództwa Adama C., Andrzeja M., Marka G., Wiesława K. i Tadeusza G. przeciwko Przedsiębiorstwu Usługowo-Handlowemu Spółdzielni Niewidomych „Z.” w R. o przywrócenie do pracy i zapłatę, na skutek kasacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 10 marca 1999 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Giżycku z dnia 20 października 1998 r. [...] i przekazał sprawę temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 10 marca 1999 r. [...] zmienił zaskarżony apelacją przez Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Spółdzielnię Niewidomych „Z.” w R., wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Giżycku z dnia 20 października 1998 r. [...] przywracający powodów : Adama C., Andrzeja M., Marka G., Wiesława K. i Tadeusza G. do pracy u strony wnoszącej apelację oraz zasądzający na rzecz powodów wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, w ten sposób, że powództwa oddalił.

Sąd uznał ustalenia Sądu pierwszej instancji stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku za błędne i dokonał ustaleń własnych. Powodowie byli zatrudnieni u strony pozwanej na stanowiskach bądź kierow-

ców (Adam C. i Tadeusz G.) bądź referentów sprzedaży (Andrzej M., Marek G., Wiesław K.). Wszyscy oni, choć w różnym czasie, zostali przyjęci w poczet członków pozwanej Spółdzielni, która była spółdzielnią pracy. Z chwilą wstąpienia do Spółdzielni nastąpiło "przekształcenie się stosunku pracy pracowniczego ex lege w spółdzielczy". Strony łączyła zatem spółdzielcza umowa o pracę.

Powodowie zostali wykluczeni ze Spółdzielni uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 13 lutego 1998 r. Uchwały tej nie zaskarżyli. Strona pozwana w dniu 16 lutego 1998 r. rozwiązała z powodami umowy o pracę na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 KP ze względu na „umyślne działanie na szkodę spółdzielni poprzez przyjmowanie zawyżonych kwot na rachunkach za noclegi od właścicieli hoteli”.

Zgodnie z art. 196 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.), przywrócenie pracownika do pracy nie jest możliwe bez przywrócenia mu członkostwa. Z tego względu roszczenia powodów nie mogły zostać uwzględnione.

Powodowie zaskarżyli ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawy naruszenie prawa materialnego, a to art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego przez przyjęcie, że powodowie nie są członkami Spółdzielni oraz art. 81 § 1 KP w związku z art. 199 Prawa spółdzielczego przez jego niezastosowanie, oraz naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 233 § 1 KPC w związku z art. 328 § 2 KPC, wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, przy orzeczeniu w obu przypadkach o kosztach postępowania.

Pełnomocnik powodów podniósł, że nie zostali oni skutecznie wykluczeni ze Spółdzielni, albowiem uchwała Rady Nadzorczej z dnia 13 lutego 1998 r. nie została im doręczona, co zgodnie z art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego warunkuje wykluczenie. Będąc nieprzerwanie członkami Spółdzielni powodowie pozostawali jej pracownikami. Wobec tego, że byli oni gotowi do pracy, a przeszkód w jej świadczeniu doznali z przyczyn dotyczących strony pozwanej, która nie dopuszczała ich do pracy, przysługuje im, stosownie do art. 81 § 1 KP w związku z art. 199 Prawa spółdzielczego, wynagrodzenie za cały czas niewykonywania pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd drugiej instancji prawidłowo ustalił, że powodowie byli zatrudnieni na

podstawie spółdzielczych umów o pracę. Sąd Najwyższy nie podziela jednak poglądu, że z chwilą przyjęcia pracownika w poczet członków Spółdzielni pracowniczy stosunek pracy przekształca się *ex lege* w spółdzielczy stosunek pracy. Przekształcenie takie musiałoby mieć podstawę prawną. Ani Prawo spółdzielcze ani Kodeks pracy nie zawierają przepisu, który można by za taką podstawę uznać. Dlatego też należy przyjąć, choć z innym uzasadnieniem niż w powołanym w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 1958 r. (OSPika 1961, poz. 113), że do zmiany podstawy zatrudnienia dochodzi poprzez objęcie oświadczeniami woli o przystąpieniu do Spółdzielni i przyjęciu w poczet członków porozumienie co do rozwiązania pracowniczego stosunku pracy i nawiązanie spółdzielczej umowy o pracę. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w rozpoznawanej sprawie podziela szeroką argumentację na rzecz prezentowanego stanowiska przytoczoną w motywach wyroku z dnia 5 maja 1999 r., I PKN 677/98.

Spółdzielczy stosunek pracy może być rozwiązany bez wypowiedzenia tylko z przyczyn przez pracownika nie zawnionych (art. 189 § 1 Prawa spółdzielczego). Przyczyny tzw. zawnione, wskazane w art. 52 KP, uzasadniają wykluczenie ze Spółdzielni (art. 193 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego). Wykluczenie zaś powoduje ten skutek w zakresie zatrudnienia, że spółdzielczy stosunek pracy wygasa (art. 186 § 1 Prawa spółdzielczego). Członek spółdzielni nie może dochodzić przywrócenia do pracy bez zakwestionowania legalności uchwały o wykluczeniu (art. 196 § 2 Prawa spółdzielczego).

Zgodnie z art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego wykluczenie ze spółdzielni staje się skuteczne z chwilą doręczenia członkowi pisemnego zawiadomienia o wykluczeniu wraz z uzasadnieniem. Powodowie twierdzą, że uchwała Rady Nadzorczej z dnia 13 lutego 1998 r. o wykluczeniu ze Spółdzielni nie została im doręczona w sposób określony w powołanym przepisie. Sąd drugiej instancji nie dokonał w tym zakresie żadnych ustaleń. Jest to zaś okoliczność istotna dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy. Ma ona także znaczenie dla właściwości sądu. Bowiem właściwym w pierwszej instancji do rozpoznania sprawy o uchylenie uchwały o wykluczeniu ze Spółdzielni jest sąd okręgowy.

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC jest zasadny.

Wprawdzie kasacja przysługuje od wyroku Sądu drugiej instancji, a wniosek kasacyjny zmierzał do przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ale ponieważ sprawa w kontekście zatrudnienia powodów na podstawie

spółdzielczej umowy o pracę była rozpatrywana tylko w jednej instancji, a nadto okoliczności wykluczenia powodów ze Spółdzielni nie zostały wyjaśnione nawet przez Sąd drugiej instancji, Sąd Najwyższy uznał za celowe przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, dostrzegając w takim orzeczeniu gwarancję rozpoznania sprawy w dwu instancjach.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹³ KPC, orzekł jak w sentencji.

=====